راه کارهای احیای قرض الحسنه در جامعه اسلامی

مهدی آقابابایی


بسم الله الرحمن الرحیم

راه کارهای احیای قرض الحسنه در جامعه اسلامی

نویسنده:

مهدی آقابابائی

ناشر چاپی:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

راه کارهای احیای قرض الحسنه در جامعه اسلامی

مشخصات کتاب

نویسنده : مهدی آقابابایی

ناشر دیجیتالی : مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

راه کارهای احیای قرض الحسنه در جامعه اسلامی

چکیده:

مقالهای که پیش رو دارید پیرامون احیای قرضالحسـنه می‌باشد که به شاخص‌های فرهنگ قرض الحسنه مطلوب، شاخص‌های قرض دهنده مطلوب و شاخص‌های قرض گیرنده مطلوب پرداخته شده است و برای دستیابی به آثار فرهنگ قرض الحسـنه که در کتاب و سنت مطرح شده است، شرایط و شاخصهایی ذکر شده که چنانچه در مرحله اجرا و عمل رعایت شوند، کارکرد مطلوب این فرهنگ در عرصه‌های گوناگونش به روشنی تحقق خواهد یافت و جامعه از آنها بهره‌مند خواهد شد.

واژگان کلیدی:

قرض الحسنه، احیاء، فرهنگ، قرض و قرض الحسنه.

مقدمه:

در دورهی جـاهلیت، در جزیره العرب، قرض در میـان مردم معمـول بـوده اسـت، امـا فردی کـه بـه دیگری قرض می‌داد، معمولاً ـ از مقروض طلب بیشـتری می‌کرد و یـا این که بر او منت می‌نهـاد و یـا از او هـدیه می‌گرفت و یـا افراد مقروض را برده و بنـدهی خـود می‌دانست، اما قرآن کریم با آوردن صفت «حسنه» آن سیستم قرضی را رد کرد و کیفیت آن را به گونه‌ای دیگر بیان داشت.

شاخص‌های فرهنگ قرض الحسنه مطلوب

قرض الحسـنه به عنوان رفتـاری برخاسـته از تعـالیم دینی، رفتاری ارزشـیست که با توجه به فلسـفه‌هایی که برای آن برشـمرده شـده، کارکردهای موثر و متعددی برای فرد و جامعه دارد و اساساً این سنت به لحاظ همین کارکردها و آثار توصیه و تاکید شده است که در واقع از یک سو نیز نشانگر دیدگاه‌ها و نکته سنجی‌های دقیق اسلام می‌باشد.

نقش تربیتی این فرهنـگ در خودسـازی، شـکوفایی فضـیلت‌ها و نیکی‌هـا بسـیار حائز اهمیت است؛ از این رو بخش عمـده‌ای از این جریان پویا را مسائل انسانی و تربیتی تشکیل می‌دهد.

برای دستیابی به آثار فرهنگ قرض الحسـنه که در کتاب و سـنت مطرح شـده است، شـرایط و شاخصـهایی ذکر شده که چنانچه در مرحله اجرا و عمل رعایت شونـد، کارکرد مطلوب این فرهنگ در عرصه‌های گوناگونش به روشـنی تحقق خواهد یافت و جامعه از آنها بهره‌مند خواهد شد.

اکنون این پرسش مطرح می‌شود که شاخص‌های فرهنگ قرض الحسنه مطلوب چیست؟

ماهیت هر فرهنگی متشکل از اجزاییست که فرا آمدن این اجزا، منجر به ایجاد یک فرهنگ می‌شود.

اجزای اصلی فرهنگ قرض الحسنه بر دو عنصر استوار است:

۱ – قرض دهنده؛

۲ – قرض گیرنده.

بـدون این دو عنصـر هیـچ گاه قرض تحقق نمی‌یابد. اکنون باید دید در منابع فرهنگ دینی ما چه شاخصـهایی برای عناصـر فرهنگ قرض الحسـنه مطلوب ذکر شـده است و در نتیجه بـا تطبیق وضع موجود بـا شاخص‌های مطلوب در یابیم در کجای راه هستیم و باید چه کارهایی انجام بدهیم؟ نواقص و کمبودها در کجاست؟

بنا بر این هر انـدازه به شاخص‌های مطلوب این فرهنگ نزدیک باشـیم، به همان میزان توفیق یافته‌ایم تا به معنی واقعی فرهنگ قرض الحسنه را به اجرا بگذاریم و قطعاً اجرای صحیح و دقیق این فرهنگ، پیامدها و آثار سازنده‌ای دارد که انکار ناپذیر است.

شاخص‌های قرض دهنده مطلوب

در بررسی منابع دینی شاخص‌های ذیل را می‌توان یافت:

قرض دهنده می‌باید بدون منت و اذیت قرض دهد؛ (۱)

خوش رویی را سـرلوحه کارش قرار دهد؛ (خوشـرویی در تمام کارها پسـندیده است ولی در اعطای قرض الحسنه پسندیده‌تر است؛ زیرا قرض یک رفتار اخلاقی و تربیتیست که با گشاده رویی تاثیرش بیشتر می‌شود.)

هیچ گونه پیش شرطی در اعطای قرض مطرح نکند؛ (۲)

فقط برای خشنودی خداوند قرض دهد و از ریا، خودنمایی و کسب مقاصد مادی پرهیز کند؛ (۳)

هیچ گونه کارمزد و زیادتر از آنچه قرض داده، دریافت نکند؛ (۴)

نیازمندان را نعمت‌های خداوند بداند که به طرف او حواله شده‌اند؛ امام علی عَلَیْهِ السَّلَام می‌فرماید:

«نیازمندیهای مردم به شما، نعمتی از جانب خداوند بر شماست.» (۵)

از مال حلال و پاکیزه، قرض بدهد؛ (۶)

از بهترین و محبوب‌ترین اموالش قرض الحسنه بدهد، زیرا طرف معامله در قرض الحسنه، خداوند کریم است.

بنا بر این شایسته است بهترین دارایی را در معامله با او به کار برد؛

به کسی که نیازمند و محتاج‌تر است، قرض بدهد؛ (۷)

از تجارت با سپرده‌های مردم برای اعطای قرض الحسنه، امتناع کند؛

کار خود را بزرگ نشمارد تا مبادا دچار آفت و غرور و عجب گردد. امام صادق عَلَیْهِ السَّلَام می‌فرماید:

«احسان و عمل نیک وقتی شایسته است که دارای سه خصوصیت باشد:

کوچک شمرده شود؛ پنهانی انجام گیرد؛ فوری و با سرعت انجام شود که در غیر این صورت احسان تباه خواهد شد» (۸)

این موارد، مهم‌ترین شاخص‌های قرض الحسـنه مطلوب از جهت قرض دهنده است که چنانچه رعایت شود، باعث رشد فضـیلت‌ها و شخصـیت‌های فردی و اجتمـاعی و تـأثیر گـذاری مطلوب فرهنـگ قرض در جـامعه خواهـد شـد و همگـان از آن بهره خواهنـد برد، پایبندی قرض دهندگان به این شرایط، زمینه تأثیر پذیری و تأثیرگذاری تربیتی و الهی را فراهم می‌آورد و بر ایجاد روحیه‌های بالنده در دلها و ثبات و اسـتقامت ایمان بر قلبها مساعدت خواهد کرد و طبعاً رضامندی از خویش و لذت بردن از زندگی را در پی خواهد داشت.

شاخص‌های قرض گیرنده مطلوب

دربـاره‌ی گیرنـده قرض احـادیث متعـددی وارده شـده است که در حقیقت شاخص‌هـای قرض گیرنـده مطلوب را برای ما به تصویر می‌کشـد؛ این بـدان معنی است که چنانچه قرض گیرنده طبق این شاخص‌ها رفتار کند، برای سـلامت بردی و اجتماعی او کارساز و مـوثر است و به بالنـدگی و شـکوفایی او کمـک خواهـد کرد؛ زیرا راه و روشـی که دین به مـا می‌آمـوزد راه تکامـل واقعی و رشـد حقیقی است.

ما در این جا به مهم‌ترین شاخص‌های قرض گیرنده مطلوب اشاره می‌کنیم:

◄برای نیازهای ضروری زندگی، قرض بگیرد؛ (۹)

◄نیت ادای قرض را داشته باشد؛ (۱۰)

◄در وقت تعیین شده، دین خود را بپردازد و کوتاهی و سستی نکند؛ (۱۱)

◄رفتار پسندیده و اخلاق نیک را همواره به هنگام پرداخت قرض در نظر داشته باشد؛

◄اطمینان به توانایی باز پرداخت قرض را داشته باشَد. (۱۲)

مفهوم و عناصر احیای فرهنگ قرض الحسنه

مفهوم احیای فرهنگ قرض الحسنه

اصولاً احیای یک فرهنگ به معنای بیـداری واقعی و احراز شاخص‌های مطلوب آن است که قطعاً نتایـج احیای فرهنگ، در کارکرد بایسته موثر آن، پدیـدار خواهـد شـد؛ بنـا بر این، احیـای فرهنـگ قرض الحسـنه به معنای اجرای دقیق شاخصـهاییست که دین برای عناصر قرض الحسنه برشمرده است.

پس چنـانچه رونـد، قرض الحسـنه، هماهنگ و همسو با دیـدگاه‌ها و نگرش‌ها و موازین دینی باشـد، می‌توان بر مطلوبیت آن رونـد، صحه گذارد و به هر میزان این هماهنگی و انطباق، نزدیکتر و دقیق‌تر باشد، مطلوبیت آن نیز افزایش خواهد یافت.

عناصر اصلی احیای فرهنگ

احیای فرهنگ، وابسته به سه عنصر اساسی است:

◄قابلیت‌های آن فرهنگ؛

◄بستر و جامعه مورد نظر، که بحث زمان و مکان نیز در آن مطرح است؛

◄احیاگران، که متصدیان اجرای آن فرهنگ هستند.

اینها عناصر اصلی در احیای بیـداری واقعی یک فرهنگ به شـمار می‌روند. این عناصـر می‌باید در یک وضـعیت مطلوب و یا نسـبتاً مطلوب باشند تا یک فرهنگ، سرزنده شود یا تأثیرگذار بماند.

همـاهنگی و همگـامی این عناصـر در رونـد احیـاء امر ضـروری است؛ یعنی، چنـانچه یک فرهنگ قرض الحسـنه، دارای توانایی‌ها و قابلیت‌های شایسـته‌ای باشد، ولی بستر و جامعه‌ای که این فرهنگ در آن می‌خواهد اجرا شود، آمادگی لازم را نداشته باشد و یا این که مجریان و متصدیان فرهنگی آن، شرایط مطلوب را دارا نباشند، روند تکاملی که مقصود است تحقق نخواهد یافت و این فرهنگ پویـا در چنـان بستر و جـامعه‌ای بـا آن مجریـان هرگز آن تأثیرگـذاری مطلوب را – که خاصـیت یک فرهنگ زنـده و بیـدار است – نخواهد داشت و یا چنانچه عناصـر سهگانه در دوره‌ای از شرایط مطلوب خود بیگانه شوند و یا به ضعف گرایند، بیداری آن فرهنگ نیز دچار اختلال خواهد شد.

آن وقت است که مرگ یک فرهنگ یا سستی و خمودی آن فرا می‌رسد و تبدیل به یک فرهنگ بی‌خاصیت می‌شود که از آن تنها نامی برجا نخواهد ماند. بنا بر این همگامی و پویای مستمر این عناصر فرهنگی در روند فعالانه و تاثیرگذارانه فرهنگ، نقش با اهمیتی دارند.

اکنون می‌خواهیم بدانیم آیا فرهنگ قرض الحسنه، توانایی‌ها و قابلیت‌های لازم را دارد که در اینجا به آن می‌پردازیم.

قابلیت‌های فرهنگ قرض الحسنه

برای دست یابی به توانایی‌های این فرهنگ می‌باید به منابع دینی و تجربیات خویش مراجعه کنیم:

با رجوع به آیات و روایت مسأله که منابع متقن دینی ما به شمار می‌روند، توانایی‌ها و کارکردهای متعددی برای قرض الحسنه بر شمرده شده است که ما به برخی از آنها اشاره می‌کنیم:

قرض الحسنه میثاق و پیمانی میان انسان و خداوند است که پایبندی به این میثاق در حقیقت ارج نهادن به گوهر انسانیت و شخصیت واقعی انسان است و آیه ۱۲ از سوره مائده اشاره به این میثاق دارد.

اجرای این میثاق، نیازمند دلدادگی انسان به آفریدگار هستی و وعده‌های اوست و به بیان دیگر لازمه‌اش ایمان و باوریست که در دل ریشه دوانیده باشد و طبعاً نتایج چنین باور و ایمانی، شکوفایی فضیلت‌ها و گسترش نورانیت و معنویت در دل هاست که از ارزنده‌ترین ارزش‌ها و گواراترین میوه‌های الهی شدن انسان است.

اساساً سنت‌های دینی اسلام برای همین مقصد و هدف تشریع شده است تا جامعه با عمل به آنها به رستگاری و زندگی پاکیزه در جهان مادی و ابدی دست یابد و گویی در هم به هر سنتی از سنن اسلام، دل گامی جلوتر پیش می‌گذارد و مرتبه ای از مراتب کمال را طی می‌کند و با هر قدمی که بر می‌دارد به نیکی‌ها و زیبایی‌ها، مایل‌تر و از زشتی‌ها و رذیلت‌ها بیزارتر می‌شود.

قرض الحسنه، یک آزمون الهی است.

همان طور که نماز، زکات و جهاد آزمون‌های الهی هستند و همه در این آزمون، سنجیده می‌شوند و در این عرصه درج خلوص، مروت و انسانیت مشخص می‌گردد. از این رو در آیه ۱۲ سوره مائده، قرض الحسنه را در کنار آزمون‌های دیگر آمده است تا مؤمنان را متوجه ارزش و اعتبار آنند. موفقیت در این آزمایش‌ها، به معنای نزدیکتر شدن به گوهر بی‌همتاییست که رسیدن به آن، دست یافتن به سعادت، خوشبختی و سرور دائم است و این، جوهره هر کار نیکیست که انسان خالصانه به آن همت گمارد.

آری! کسب خشنودی آفریدگار هستی، به معنای سیراب شدن از سرچشمه هستیست و نتیجه قطعی این فیض، اطمینان و آرامش بی‌نظیریست که بر تمام وجود انسان گسترده می‌شود و این آرامش و ایمنی از بزرگترین آرزوها و خواسته‌های انسان‌های بلند همت بوده و هست.

قرض الحسنه و انفاق، علی رغم تفاوتهایی که دارند در برخی آثار و نتایج همراهند. مثلاً ـ قرض الحسنه همانند انفاق، نشانه مهرورزی، همدلی و بیداری وجدان اجتماعیست که از ارکان مهم زندگی سعادتمندانه یک جامعه به شمار می‌رود

(تفسیر المیزان / ج ۲ / ص ۵۳۷.) که همواره از بزرگترین آرزوها و خواسته‌ای انسان‌های بلند همت بوده و هست.

اسلام برای طرد عملی ربا، سیستم قرض الحسنه را مطرح کرده است.

همان طور که می‌دانیم طرد یک روش زیان بار در جامعه و جایگزین کردن روش کارآمد و سودمند، فرایندی مهم، ولی دشوار است که نیازمند آگاهی دادن و بردباری و تداوم است.

منطقاً می‌باید فرهنگ و روش جدید، دارای قابلیت‌ها و توانایی‌های اداره یک جریان اجتماعی و تربیتی – فرهنگی باشد و اسلام

توانسته توأم با طرح عالمانه فرهنگ قرض الحسنه در اجرا – که در سیره زندگی سلسله جنبان انبیاء و صلحاء عَلَیْهِمُالسَّلَام به وضوح روشن است – نیز آن را عینیت بخشد و به صورت عملی به عنوان یک فرهنگ موثر و کارآمد در جامعه دینی تعبیه کند و عملاً ربا را از جامعه طرد سازد.

درست به همین جهت هر گونه شرط منفعتی در قرض الحسنه، حرام معرفی شده است؛ خواه این شرط به طور صریح بیان شود و یا در ضمیر باطن مورد قصد و نیت قرار گرفته باشد.

چنین قرضی همان ربای قرضیست که بر حرمت آن تاکید شده است (۱۳)

اسلام در جهت نابودی کامل ربا از جامعه، سیستمای اقتصادی موثر دیگری را پیشنهاد کرده است، مانند تجارت، مضاربه و ... که مجموعه اجرای این روش‌های اقتصادی، به طرح کامل و تمام عیار ربا خواهد انجامید، بنا بر این سیستم‌های دیگر اقتصادی اسلام، هماهنگی و همسویی موثری با فرهنگ قرض الحسنه در نابودی ربا دارند.

نوع دوستی و دستگیری از نیازمند، یکی زا مسائل اساسیست که ادیان آسمانی بر انجام آن ارشاد کرده‌اند و وجدان و عقل بیدار نیز بر این مهم صحه گذارده‌اند.

اسلام بیش از دیگر ادیان آسمانی نسبت به برآوردن نیاز نیازمندان توصیه کرده است و یکی از راه‌های تحقق این ارزش، قرض الحسنه است.

با این توضیح، منزلت آن نیز بیشتر از راه‌های دیگر مانند انفاق و صدقه است، زیرا قرض الحسنه به دست نیازمند واقعی می‌رسد و موجب تلاش و کار بیشتر قرض گیرنده می‌شود. اما در انفاق و صدقه، این جنبه سازندگی و تربیت نفوس انسانی بسیار کم رنگ است، زیرا گیرنده صدقه و انفاق، هیچ گونه الزامی به باز پس دادن موضوع مورد انفاق و صدقه ندارند، ولی قرض الحسنه چنین نیست.

آنچه قرض الحسنه را ارزشمند و سازنده می کند، مقدار زیاد قرض و زمان طولانی باز پس دادن آن نیست، بلکه شکل برخورد با نیازمندان است و شاید بتوان گفت حتی مهم‌تر و بالاتر از قرض دادن، نوع رفتار با مراجعان است.

از دیدگاه اسلام، دستگیری از نیازمند شعار مسلمانان و نشانه مسلمانی است.

در این باره رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم می‌فرماید:

◀هر کس شب را سحر کند و در اندیشه کار سازی و رفع مشکلات مسلمانان نباشد، مسلمان واقعی نیست.» (۱۴)

امام باقر عَلَیْهِ السَّلَام می‌فرماید:

«◀هر کس حاجت و نیازش را نزد من آورد فوراً آن را بر آورده می‌سازم تا مبادا موقعیت از دست برود و من توفیق انجام خدمت مجدد درباره‌ی او به دست نیاورم و در نتیجه از چنین ثواب و پاداش عظیمی محروم گردد». (۱۵)

امام صادق عَلَیْهِ السَّلَام می‌فرماید:

«◀خلایق به منزله‌ی عائله‌ی خداوند هستند و محبوب‌ترین مردم نزد خدا، مهربان‌ترین آنان برای عائله‌ی الهی هستند و دوست داشتنی‌ترین آنان، کسانی هستند که در رفع نیازمندی‌های بندگان خدا کوشا هستند.» (۱۶)

حضرت امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب عَلَیْهِ السَّلَام خطاب به کمیل فرمود:

«به خانواده‌ات دستور بده در تحصیل مکارم اخلاق بکوشند و حتی در تاریکی‌های شب به برآوردن نیازهای مردم بپردازند. سوگند به خدایی که عمل جانم در دست اوست هیچ کسی بر دل انسان مؤمنی، سرور و شادمانی وارد نمی‌کند مگر آنکه خداوند از این عمل نیک او، مایه لطفی می‌آفریند که در هنگام گرفتاری و نزول بلا سریع‌تر از سرعت سیلاب در سراشیبی به کمک او می‌رسد و او را نجات می‌دهد.» (۱۷)

در بسیاری از کشورهای به اصطلاح پیشرفته و نیمه پیشرفته، سازمان‌های و مؤسسات تأمین اجتماعی به حمایت از نیازمندان که از اعضای خود هستند می‌پردازند، لکن در فرهنگ اسلام، این حمایت از نیازمند یک مسأله عمومی و فراگیر است که همه مسلمانان را به آن فراخوانده و عملاً همه مردم را به مشارکت دعوت کرده است و این امر آثار متعددی دارد که می‌باید در بحث از مزایای سیستم‌های تأمین اجتماعی اسلام مورد ارزیابی قرار داد.

اسلام به منظور رشد فضیلت‌ها و صفات ارزشمند، روش‌های عملی را مطرح کرده است.

یکی از این روش‌ها، قرض الحسنه است که موجب رشد فضیلت سخاوت در انسان می‌گردد و علاوه بر آن به طرد صفت رذیله بخل می‌انجامد، زیرا کسی که مقداری از دارایی‌اش را به مؤمنان نیازمند، قرض می‌دهد، توانسته است بهره‌مندی از آن دارایی را در اختیار مؤمنان نیازمند قرار دهد و به آنان ببخشد؛ از این رو این بخشش، بیانگر زنده بودن روح انسانی در شخص است در حالی که انسان بخیل فاقد چنین توان و روحیه‌ای است.

از این رو بخیل، انسان حقیر و کوچکیست که ظرفیت وجودی و روحیه او آمادگی چنین رفتار و منشی را ندارد.

در حدیثی رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم می‌فرماید:

«شخص سخاوتمند به خدا و مردم و بهشت نزدیک است و شخص بخیل از خدا و مردم دور و به دوزخ نزدیک است.» (۱۸) این تقرب به خداوند و محبوبیت میان مردم، سعادت ابدی و تنعم در لذات و خوشی، محصول فضیلت بخشندگیست و متقابلاً آن دوری از سرچشمه هستی و مردم و غرق شدن در بدبختی نتیجه بخیل بودن است.

این حدیث، تصویر روشنی از سر انجام سخاوتمندان و بخیلان را ارائه می‌کند.

از دیدگاه حضرت امیرالمؤمنین علی عَلَیْهِ السَّلَام، بخل راهبر انسان به تمام بدی‌ها و پلیدی هاست:

«بخل، جامعه تمام عیوب و نواقص است و همچون افساریست که شخص را به هر کار بدی می‌کشاند.» (۱۹)

کارکرد مهم دیگر قرض الحسنه اینست که انسان را از دایره خودیت، خودبینی و خودخواهی که حصار بزرگی در برابر کمال طلبی انسان است، خارج می‌سازد و او را به مرکز تمام کمالات و زیبایی‌ها سوق می‌دهد.

انسانی که فقط در اندیشه تأمین نیازهای جسمانی و تمایلات حیوانی خویش است، در حقیقت در زندان خودخواهی و خودپرستی گرفتار است و همین مسأله مانع پیوند او با مراتب عالی کمال است.

از این رو، از دیدگاه امام صادق عَلَیْهِ السَّلَام خودپرستی، دورترین حالات انسان نسبت به آفریدگار هستیست و در این باره آن حضرت می‌فرماید:

«دورترین حالات بنده از خدای بزرگ وقتیست که کوشش او فقط خوردن، نوشیدن و لذت‌های حیوانی باشد.» (۲۰)

قرض الحسنه این خاصیت را دارد که روحیه مهرورزی، همدلی و مواسات را در انسان زنده می‌کند و قرض الحسنه در حقیقت ترجمان شخصیت متعادل انسان و راه تقرب و نزدیک شدن به خداوند بزرگ اَست. (۲۱)

نتیجه:

وجود توانایی‌ها و قابلیت‌های تأثیرگذار و سازنده در قرض الحسنه، این فرهنگ دینی را، فرهنگی فعال، زاینده و در پرتو آن ساخته است و این امکان را به مجریان و عموم علاقه‌مندان می‌دهد تا به صورت عملی، فراگیر و عمیق در گسترش و ترویج آن بکوشند و جامعه را به سوی شناخت اجرای دقیق آن فرا خوانند.

پی‌نوشتها:

بقره / ۲۶۲. البته این آیه دربـارهی نفـاق است، لکن از آن جهت که انفـاق و قرض هر دو از مصادیق احسان هسـتند، از این رو منت نگذاردن از آداب و شرایط هر دو محسوب می‌شود.

تهذیب الاحکام، شیخ طوسی، دارالکتب الاسلامیه، قم، ۱۳۶۴ ه. ش / ج ۶ / ص ۲۰۳ ح ۴۵۷.

بقره / ۲۶۴. اخلاص، رمز سـلامت عمل است و مسـلمان برای آنکه قرض و احسانش را از گزنـد مخاطره‌ها، سالم و پاک نگه دارد، می‌بایـد اخلاص پیشه کنـد تا اعطای قرض الحسـنه تاثیر تربیتی و سازنـدگی خود را بر دهنـده و گیرنـده بگذارد. اصولاً اخلاص در تمام فعالیت‌ها موجب ارزشـمند شـدن فعالیت انسان می‌شود، اخلاص به معنای دلـدادگی به خداوند و بریدن امید و چشـمداشت از غیر اوست که بالاترین فضـیلت برای انسان به شـمار می‌رود. از طرف دیگر، اعطای قرض الحسـنه به نیازمند، در حقیقت قرض دادن به خداوندست از این رو در آیه ۱۱ سوره حدید می‌فرماید:

«مَنْ ذَا الَّذِی یُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضاً حَسَناً» بنـا بر این به خـاطر خداونـد قرض دادن می‌بایـد همواره حفظ شود و اساساً گوهر و مغز عمل، اخلاص و به خاطر خدا انجام دادن آن است.

آیه ۲۶۵ سوره بقره و آیه ۳۸ سوره نساء درباره‌ی اخلاص در زمینه انفاق آمده است.

فصلنامه وام، ش ۱، پاییز ۷۵، مقاله «بررسی حکم فقهی کارمزد»، ص

۱۳ – ۱۸

وسائل الشیعه / ج ۲ / ص ۵۷۳.

بقره / ۲۶۷. «یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طَیِّباتِ ما کَسَبْتُمْ».

سفینه البحار، شیخ عباس قمی، دارالاسوه للطباعه و النشر، ۱۴۱۴ه. ق، ج ۷، باب القاف بعده الراء، ص ۲۸۵.

خصال صدوق / ص ۱۳۳.

بحارالانوار، محمد باقر مجلسی، دار احیاء التراث العربی، بیروت، ۱۴۰۳ه. ق / ج ۹۶، ص ۱۴۶ / ح ۴؛

وسائل الشیعه / ج ۱۳ / ص ۸۱. حدیثی از امام موسی کاظم عَلَیْهِ السَّلَام.

بحارالانوار / ج ۹۶، ص ۱۴۶، ح ۱ و ۸؛ مستدرک الوسائل / ج ۱۳، ص ۳۹۳، باب ۴.

بحارالانوار / ج ۹۶ / ص ۱۴۶، ح ۳؛ وسائل الشیعه / ج ۱۳ / ص ۸۴، باب ۴.

الکافی، شیخ کلینی، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۸ ه. ق، ج ۳، ص ۵۰۱ / ح ۵۷۵۸.

تحریر الوسیله، امام خمینی (ره)، کتاب القرض / مسأله ۱۰.

اصول کافی / ج ۲ / ص ۱۶۳.

بحارالانوار / ج ۷۴ / ص ۲۸۶.

اصول کافی / ج ۲ / ص ۱۹۹.

بحارالانوار / ج ۷۴ / ص ۳۱۴.

بحارالانوار / ج ۷۳ / ص ۳۰۸.

نهج البلاغه / حکمت ۳۷۸.

بحارالانوار / ج ۷۳ / ص ۱۹

شرایط احیای فرهنگ و قرض الحسنه / صَ ۱۹

منابع و مآخذ

قرآن کریم
عاملی، حر، محمد بن حسن، وسائل الشیعه إلی تحصیل مسائل الشریعه، ۳۰ جلدی وزیری، محقق / مصحح: گروه پژوهش مؤسسه آل البیت عَلَیْهِمُالسَّلَام، ناشر: مؤسسه آل البیت عَلَیْهِمُالسَّلَام، چاپ اول، ۱۴۰۹ ه ق، قم.
طوسی، ابو جعفر، محمد بن حسن، تهذیب الأحکام، ناشر: دار الکتب الإسلامیه، چاپ چهارم، ۱۴۰۷ ه ق، تهران.
فصلنامه وام، ش ۱، پاییز ۷۵، مقاله «بررسی حکم فقهی کارمزد»
قمی، شیخ عباس، سفینه البحار، دارالاسوه للطباعه و النشر، ۱۴۱۴ه. ق
نوری، محدث، میرزاحسین، مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ۱۸ جلدی، محقق / مصحح: گروه پژوهش مؤسسه آل البیت عَلَیْهِمُالسَّلَام، ناشر: مؤسسه آل البیت عَلَیْهِمُالسَّلَام، چاپ اول، ۱۴۰۸ ه ق، بیروت – لبنان.
اصفهانی، مجلسی دوم، محمد باقر بن محمد تقی، بحار الأنوار الجامعه لدرر أخبار الأئمه الأطهار عَلَیْهِمُالسَّلَام،
ناشر: مؤسسه الطبع و النشر، چاپ اول، ۱۴۱۰ ه ق، بیروت – لبنان.
شیخ صدوق، الخصال، ناشر: جامعه مدرسین، چاپ اول، ۱۳۶۲ ش، قم.
شیخ کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۸ ه. ق. قم.
دشتی، محمد، نهج البلاغه، ناشر: مشهور، اول، ۱۳۷۹ش، قم.
نظری، مرتضی، شرایط احیای فرهنگ و قرض الحسنه، نشر اسپید، چاپ اول، زمستان، ۱۳۷۹ش. قم.
موسوی خمینی، سید روح الله، تحریر الوسیله، ناشر: مؤسسه مطبوعات دار العلم، چاپ اول، قم.

درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز :

الف)چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب)تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن سهمراه

ج)تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما ، انیمیشن ، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و...

د)ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر

ه)تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و)راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)

ز)طراحی سیستم های حسابداری ، رسانه ساز ، موبایل ساز ، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک ، SMS و...

ح)همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط)برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی)برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضوری و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت : ۲۳۷۳ شناسه ملی : ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی: www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳- (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور کاربران ۲۳۳۳۰۴۵(۰۳۱۱)

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی ، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشاالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳ ، شماره کارت :۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳و شماره حساب شبا : -۰۶۲۱-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۱۸۰-IR۹۰ ۰۶۰۹-۵۳به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان – خیابان مسجد سید

ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام -: هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنتِ غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می‌فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کَرَم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است،

هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست‌تر می‌داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می‌رَهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، امّا تو دریچه‌ای [از علم] را بر او می‌گشایی که آن بینوا، خود را بِدان، نگاه می‌دارد و با حجّت‌های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می‌سازد و او را می‌شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی‌گمان، خدای متعال می‌فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».

